

Handläggare
Josefin Lokvist
Telefon: 08-50812197

Till
Södermalms stadsdelsnämnd
27 april 2023

Remiss av Reviderade riktlinjer för handläggning av ärenden gällande vuxna med missbruks- och beroendeproblem

Svar på remiss från Kommunstyrelsen KS 2023/141

Förvaltningens förslag till beslut

- Stadsdelsnämnden överlämnar förvaltningens tjänsteutlåtande till kommunstyrelsen som svar på remissen.
- Beslutet justeras omedelbart.

Sammanfattning

Socialförvaltningen har i samarbete med stadsledningskontorets social- och skoljuridiska enhet vid juridiska avdelningen och en arbetsgrupp med representanter från vissa av stadsdelsförvaltningarna reviderat stadens riktlinjer för vuxna med missbruks- och beroendeproblem. De reviderade riktlinjerna innehåller anvisningar för utredning, dokumentation, genomförande och uppföljning av insatser enligt Socialtjänstlagen SoL till vuxna personer, 18 år och uppåt, med missbruks- och beroendeproblematik.

Syftet med riktlinjerna är att säkerställa rättssäkerhet och likställighet i staden när det gäller utredning, bedömning och tillgång till de insatser som erbjuds från socialtjänstens sida till personer med missbruk och beroende. Riktlinjerna vänder sig till chefer och socialsekreterare och ska ge stöd och vägledning i arbetet.

Förvaltningen är positiv till förslaget på reviderade riktlinjer och uppfattar att de ändringar och uppdateringar som har gjorts förtydligar handläggningen kring personer med missbruks- och beroendeproblem. Det är bland annat positivt att riktlinjerna kompletterats med avsnitt om samverkan eftersom personer med missbruk och beroende ofta är i behov av samordnade insatser. Förvaltningen har även vissa förslag på ytterligare förtydliganden i riktlinjerna.

Bakgrund

Kommunstyrelsen har remitterat ärendet Reviderade riktlinjer för handläggning av ärenden gällande vuxna med missbruks- och beroendeproblem till Södermalms stadsdelsnämnd för yttrande senast 5 maj 2023. Ärendet har remitterats till samtliga stadsdelsnämnder och stadsledningskontoret.

Ärendet

Stockholms stads nuvarande riktlinjer vuxna med missbruks-/beroendeproblem antogs av kommunfullmäktige 2011-10-17 och uppdaterades 2013-06-12. Syftet med riktlinjerna är rättssäkerhet och likabehandling när det gäller utredning, bedömning och tillgång till de insatser som erbjuds från stadens socialtjänst till personer med missbruk och beroende. Riktlinjerna ska ge handläggare stöd och vägledning i arbetet och utgår från relevant lagstiftning som berör missbruksområdet. Socialförvaltningen har uppmärksammat behov av att revidera och uppdatera nuvarande riktlinjer, bland annat med anledning av den lagändring som genomfördes 2018 genom vilken missbruk om spel om pengar även ingår i Socialtjänstlagen SoL samt ändringar i förvaltningslagen (2017:900), FL.

Socialförvaltningen har i samarbete med stadsledningskontorets social- och skoljuridiska enhet vid juridiska avdelningen och en arbetsgrupp med representanter från stadsdelsförvaltningarna reviderat riktlinjerna. I arbetsgruppen har representanter från vuxen-/missbruksenheter inom Farsta, Hägersten-Älvsjö, Norrmalm, Rinkeby-Kista, Skarpnäck och Östermalm stadsdelsförvaltningar samt socialförvaltningens enhet för hemlösa ingått.

De reviderade riktlinjerna innehåller anvisningar för utredning, dokumentation, genomförande och uppföljning av insatser enligt SoL till vuxna personer, 18 år och uppåt, med missbruks- och beroendeproblematik. För anvisningar avseende handläggning av ärenden enligt lagen (1988:870) om vård av missbrukare i vissa fall, LVM, och lagen (1990:52) med särskilda bestämmelser om vård av unga, LVU, har staden separata riktlinjer.

Syftet med riktlinjerna är att säkerställa rättssäkerhet och likställighet i staden när det gäller utredning, bedömning och tillgång till de insatser som erbjuds från socialtjänstens sida till personer med missbruk och beroende. Riktlinjerna vänder sig till chefer och socialsekreterare och ska ge stöd och vägledning i arbetet.

Skillnader mot nuvarande riktlinjer

I de reviderade riktlinjerna har dispositionen ändrats och nya avsnitt lagts till för att förtydliga handlägningsförfarandet. Texter har uppdaterats utifrån ändringar i lagstiftningen.

Nedan återges ett urval av de ändringar som genomförts jämfört med nuvarande riktlinjer:

- Information om ansvarsfördelning inom staden och intern samverkan har lagts till.
- I avsnittet *Lagstiftning* har texterna om bland annat SoL, LVM och Lag om stöd och service till vissa funktionshindrade LSS uppdaterats. Text om LVU och lagen (2017:612) om samverkan vid utskrivning från slutna hälso- och sjukvård, LUS, och samordnad individuell plan (SIP) har lagts till.
- Avsnittet *Andra viktiga dokument* har ersatts med avsnittet Stöd- och styrdokument. I avsnittet görs hänvisningar till Socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd, Socialstyrelsens handböcker och riktlinjer, riktlinjer inom Stockholms stad, program, strategier och handlingsplaner inom Stockholms stad sam överenskommelser och rutiner för samverkan.
- Under avsnittet *Utredning och vårdbedömning* har texter om bland annat förhandsbedömning, vad en utredning är, beslut att inleda utredning, insatser under utredningens gång, klient-/brukarmedverkan i utredning och planering av insatser, barnrättsperspektiv i utredningar av vuxna, kartläggning och bedömning uppdaterats. Texter om ansvarsfördelning gentemot andra kommuner och mellan stadsdelsnämnder, anhörigperspektiv i utredningar av vuxna och kommunikering av utredning har lagts till.
- I avsnittet *Insatser* har texterna om insatser, utgångspunkt vid val av insatser, öppenvårdsinsatser, boendestöd, kontaktperson/kontaktfamilj, försöks- och träningslägenheter, placering i HVB och familjehem uppdaterats. Texter om behandling i strukturerad öppenvård, case management, sysselsättning, Bostad först och placering på akutboende har lagts till.
- Texter om personer med samsjuklighetsproblematik, personer som lever i hemlöshet, unga vuxna med missbruk och beroende, kvinnor med missbruk och beroende, gravida med missbruk och beroende, brottsoffer samt personer med läkemedelsmissbruk har uppdaterats. Texter om äldre med missbruk och beroende, avhoppare och sociala insatsgrupper (SIG) har lagts till. Information om stöd till anhöriga har uppdaterats och återfinns i de uppdaterade riktlinjerna i ett

eget avsnitt *Anhöriga*. I avsnittet *Allmänna utgångspunkter* finns information om föräldrastöd och barnets rätt.

- Ett avsnitt med *Allmänna utgångspunkter* har lagts till, i vilket sammanhållen socialtjänst, vetenskap och beprövad erfarenhet/evidensbaserad praktik, brukarinflytande, delaktighet och tillgänglighet, våld i nära relationer, sex mot ersättning, Nationell strategi för sexuell och reproduktiv hälsa och rättigheter (SRHR), mänskliga rättigheter, jämställdhet och jämställdhetsintegrering, HBTQI, barnets rätt, föräldrastöd och våldsbejakande extremism (VBE) beskrivs.

Ärendets beredning

Ärendet har beretts i stadsdelsdirektörens stab- och kansli i samverkan med sociala avdelningen. Ärendet har behandlats i förvaltningsgruppen och pensionärsrådet den 17 april 2023.

Förvaltningens synpunkter och förslag

Förvaltningen är positiv till förslaget på reviderade riktlinjer och uppfattar att de ändringar och uppdateringar som har gjorts förtydligar handläggningen kring personer med missbruks- och beroendeproblem. Det är positivt att riktlinjerna kompletterats med avsnitt om intern samverkan eftersom personer med missbruk och beroende ofta är i behov av samordnade insatser.

Genomgående i dokumentet finns länkar till viktiga föreskrifter, styrande/stödjande dokument och överenskommelse som ger möjlighet till fördjupning inom området och underlättar inhämtning av information. Exempelvis länkar till Socialstyrelsens hemsida och stadens Plattform Socialtjänst.

Förvaltningen har förslag på några förtydliganden i kommande riktlinjer och dessa återges nedan.

- **Avsnitt 4 Definitioner av missbruk, skadligt bruk och beroende**
Detta avsnitt behöver kompletteras med en definition och rekommendation om hazardspelsyndrom.
- **Avsnitt 10.2 Utredningsskyldighetens fördelning mellan kommuner och stadsdelsnämnder**
Förvaltningen uppfattning är att det bör läggas till ytterligare information om vad som gäller vid inledd LVM-utredning då det kan skilja sig mot utredning enligt SoL.

- **Avsnitt 11.4.2 Avtal**

I stycket om kontroll av verksamhet vid individavtal bör det läggas till att tillståndskontroll ska göras hos Inspektionen för vård och omsorg (IVO).

Förvaltningen föreslår att stadsdelsnämnden överlämnar tjänsteutlåtandet till kommunstyrelsen som svar på remissen.

Alexandra Wynn
Stadsdelsdirektör
Södermalms
stadsdelsförvaltning

Maria Klemets Hellberg
Avdelningschef
Södermalms
stadsdelsförvaltning

Bilagor

Riktlinjer för handläggning av ärenden gällande vuxna med missbruks- och beroendeproblem.

Attesterat av

Detta dokument har godkänts digitalt av följande personer:

Namn	Datum
Alexandra Wynn, Stadsdelsdirektör	2023-04-11
Maria Klemets Hellberg, Avdelningschef	2023-04-11